

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ԵՎ ՄԵՐ ԹԵՄԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ

ԱՐՏԱՎԱՋԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԵՐԹԱՅԲ ԲԱՐՅԱՎ

ՍԻՐՏՍ ՁԵՐ ՄՐՏԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Ոչ ոք ունի այժմ իմ ուրախությունը: Քրիստոնեական տարի իր հետ ապրած, իրեն հետ լացած ու հրճուած ժողովուրդես, Սուրիոս և Լիբանանի մեջ, անցյալ տարի քսան հազարներու ողջերթ մաղթեցի, իսկ այս տարի նույնքան, և թերևս ավելի, հրճուանքով ու բախտավորությամբ, յոթը հազարներու դեպի Երկիր մեկնումի հանդիսատեսը կըլլամ Ֆրանսայի իմ սիրելի ժողովուրդիս: Տարի մը ամբողջ Ֆրանսայի ամեն շրջաններուն մեջ՝ ուր այցելեցի, ո՛հ, ես անպատմելի հուզումով տեսա, թե որպիսի տաք սիրով կբարախե՞ր ձեր սիրտը դեպի ձեր երիտասարդ, վերանորոգ ու ծաղկած հայրենիքը: Տեսա ձեր բոլորին աննուաճ կամբք՝ երթալ միանալու ձեր հարազատներուն, անոնց հետ բաժնելու ձեր աննկուն աշխատանքն ու անուշ հացն և քաղցրահամ գինին, ու կուսական անխաթար միտքով կերտելու հայ հանճարին ու աննահանջ ըստեղծագործության նոր կոթողներ ու Հայաստանի գլուղացիներու գուլթանի, նախիրի ու ցորենի երգերուն խառնելու ձեր ալ երգը՝ զոր սորվե՞ր էիք պանդխտության ձեր երկարատև տարիներուն: Այդ ձեր նոր երգերը աշխատանքով, մտածումով ու այլազան հղացումներով անցուցած ձեր ժամերով, ձեզի համար օրհնություն պիտի դառնան ու հիացումով պիտի վայելեք հայրենատուր բոլոր բարիքները, որոնց գոյացության մեջ ձեր ալ վաստակն ու քրտինքը պիտի վերհիշեք դուրությունից:

Երթալ չե՞ք բարյալ, աչքերս ձեր աչքերուն հետ:

Ձեր ծննդավայրեն մինչև Սուրիոս և Միջագետքի անծայր ու մահասարսուռ անապատները, հետո կրկին դարձը դեպի ձեր ծննդավայրը, անկե կ. Պոլսո հայկական կամ Լիբանանի ամերիկյան որբանոցները, Հունաստան ու հուսկ հետո Ֆրանսա, հաջորդական ձեր տարագրությունները, բոլոր այս զարհուրելի տառապանքներն ու մաշումները ֆիզիկական, ի խնդիր խաղաղ պատառ մը հացի և խոնավ ու անարև խրցիկի մը, ձեր անհուսահատ աշխատանքը բազմաթիւ գործարաններու և անդնդախոր հանքերու սևությամբ մեջ, ու հարգանք բոլորիդ ու մանավանդ բլուր հարգանք ձեր ժիր բազումներուն ու ի նպաստ մարդկության բարօրության ձեր բերած նպաստին, բոլոր այս ոգորումները ձեզի պարգևեցին ձեր այսօրվան հայրենադարձի անուշ երջանկությունը:

Երթալ չե՞ք բարյալ, հոգիս անբաժան ձեր հոգիներեն:

Ֆրանսայի մեջ ապրած տարիներու ձեր ժուժկալ, անաղմուկ ու աշխատունակ կյանքը սքանչելի վկայական մը եղավ ձեր անստգրուտ հայրենասիրության: Տարի մը ամբողջ տեսա ձեր բնակարանները մաքուր ու հայկական ուշադրով ճաշակով, մեծ մասով ձեր ձեռակերպող, ծաղկազարդ ու մըրգառատ պարտիզակներու միջև բարձրացած, տեսա ձեր հավաքավայր կախանները, շատ ավելի տանելի քան երբեմնի Հալեպի և այժմու Պելլուրի գաղթականները, տեսա թե որպիսի բարեպաշտությամբ ձեր կայտառ բազումներով կառուցած ձեր ան-

շուր մատուցներուն մեջ, ձեր երեցին ազդեցներուն ու Ս. Պատարադին, հսկումներուն ու արևադարձներուն կհետևեիք, ձեր նախնիքներու անխորտակելի բարեպաշտությամբն ու անկորնչելի ավանդությամբը: Տեսա թե ինչքան վաշխությամբ ձեր հարսներն ու փեսաները, հարսանեկան սպիտակ քողով ու նարոտով, նախորտ հագած քահանայով ու դպիրով աղոթարան կմտնեին ցեղին հավերժությանը համար աստուածային օրհնութիւն խնդրելու: Տեսա թե հայ երեցով ու սարկավազով մանուկ տարիքնուն, մկրտված ու դրոշմված անմեղ երկսեռ մանուկներ, որպիսի սիրով ու եռանդով ամեն առտու դպրատուն կերթային ուսումնական աշակերտն ու հետևող դառնալու Սուրբ Սահակին ու Մեսրոպին:

Ձեր ապրումներուն արգասիքն է ահա՝ զոր կվայելէք այսօր երթալով հայրենիք ձեր հայրերուն, որոնց ղուցազնական մարտնչումներուն արդյունքը պիտի վայելէք համրուած օրերի հետո, մտնելով անոր աստուածապահ սահմաններէն ներս: Հոն են ձեր հայրերուն, ձեր դիցակերպ թագավոր ու իշխանազուններուն, ձեր աննման եկեղեցիի սրբաճոռնող հայրապետներուն կառուցած կաթողիկոսներն ու հոյաշեն վանքերը, որոնք այսօր ալ հայ հոգեւոր մշակութի կոթողները կմնան, փրենց երկնասլաց զմբեթներով: Ուխտի գացք ալ բոլորին երկյուզած պաշտումով ու բոլորախումբ թափորով:

Երթալք բարյալ, իմ աղոթքի մրմունջներս ձեզի համար:

Բայց զնացեք, ամենն ալելի կարգապահ ու լրջությամբ: Աշխատության, եղբայրական աննախանձ սիրո, կարգապահության և մանավանդ լրջութեան երկիր է մեր հայրենիքը և իր լրջմիտ աշխատասիրության կպարտի իր այսօրվան հրաշալի վերելքը: Ձեր հանգիստի ժամերուն, աշնանավերջի ու ձմրան երկարածիդ գիշերներուն,

ուրախացեք, բայց աշխատանքի ձեր ժամերուն ձեր կարելիեն ալելին ըրեք, ու այդ թող ըլլա ձեր վարձքը:

Ամիսներն ի վեր մետաղե ողորմելի տաշտերու մեջ Միջերկրականի նախահանգիստներն դեպի իրենց հայրենիքը երթալու համար տառապալից օրեր անցընող «Թափառական Հրեայ»-ին միշտ թափառական սերունդը կմոտենա իր հայրենի ծովափներուն ու չի կրնար ցամաք ելնել ու խառնուիլ իր ցեղի հարազատներուն: Բայց դժբ, իմ սիրելի ու հայրենասեր զավակներ, դուք հոյակապ նավերով ահա պիտի կտրեք հաջորդական շորս-հինգ ծովեր ու նույնքան նեղուց ու ջրանցքներ, երթալ հասնելու ձեր պաշտելի, ձեր երազած հայրենիքին, ուր ատելութիւն չկա, ուր նախանձ ու ռիսակալութիւն չկա, ուր մանավանդ մենատիրութիւն չկա: Լրջությամբ ու կարգապահությամբ աշխատեցե՛ք ու շուտով պիտի վայելէք ձեր լրջմիտ աշխատության բարիքները:

Գնացե՛ք սիրով ու խաղաղությամբ ու զրնացե՛ք մանավանդ երախտագետ սրտով դեպի սքանչելի Ֆրանսան, որուն հետ սիրով բաժնեցիք անոր տազնապներն ու անձկութիւններն ու անոր հետ կողք կողքի կռուեցաք իր ազատագրութեանը համար և պատվուեցանք: Նմանապես երախտագետ եղեք այս երկիրը թողած ձեր հայ եղբայր ու քույրերուն, որոնց հետ տարիներով բարեկամներով ապրեցանք, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, որ դուրացուց դեպի հայրենիք ձեր դարձը, ներգաղթի Հանգանակիչ Կեդրոնական Հանձնաժողովին ու իր մասնաճյուղերուն, ներգաղթի Գործադիր Մարմնու՞ն և իր մասնաճյուղերուն, Հայ Տիկնանց Բարեսիրական Միութիւններուն և Ֆրանսահայ մամուլին:

Երթալք բարյալ, իմ աղոթքներս ձեզի հետ, վաղվա՛ն, ազատ քաղաքացիները խորհրդային Հայաստանի:

22 օգոստոս 1947 թ.

ԿՈՉ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՈՒԹՅԱՆ

Գերաշնորհ և Արժանաշնորհ Հոգեւորական Պաշտօնեից
Պատուարժան Հոգաբարձութեանց և
Սիրելի ու Պատուական մեր Հայ ժողովրդյան, ողջույն

Ամերիկայի Հայութիւնը անցյալ տարի ի Հայրենիս վերադարձի սրբազան գործին օժանդակելու նպատակով հաջողութեամբ պսակեց մեկ միլիոն տոլարի հանգանակու-

թիւնը, որուն ձեռնարկեց Հ. Բ. Ը. Միութիւնը և որուն ձեռնուր եղան մեր եկեղեցական մարմինները և ուրիշ ամեն հայրենասիրական կազմակերպութիւններ: